

“Ik ben een anarchist in poloshirt”

Hij is net terug uit Spanje van de opnames van *Family Matters*. Deze serie, die in december wordt uitgezonden, is het beste wat hij ooit heeft gemaakt. Het is niet erg Nederlands om dat van jezelf te zeggen, maar hij was ont-zet-tend goed. Samen met zijn team heeft hij iets neergezet dat heel veel stof zal doen opwaaien. Voor dat doel heeft hij ongelofelijke risico's genomen. Godzijdank is hij geen arts of psycholoog. Anders was hij er allang uitgegoot. Nu kan hij onconventionele dingen zeggen, maar nooit in zijn eentje, dus soms laat hij zich terugfluiten door bijvoorbeeld de psychiater in zijn team. Keith Bakker. In zijn bovenarm is de datum getatoeëerd waarop hij met overdosis en hartaanval onder een brug vandaan kroop en daarmee uit zijn verslaving stapte. Daaronder is voorgoed het woord *Grace* in zijn vlees gekerfd. Want dat is hij. Eeuwig dankbaar.

Annemiek Schrijver Dirk-Jan van Dijk

In de komende serie *Family Matters*, die Keith samen met buitenproducent Strix voor de NCRV maakt, ontmoeten we jongeren die verslaafd zijn aan videogames of een eetstoornis hebben. Wat nieuw is aan dit programma, is dat deze jongelui niet behandeld worden als zieken, maar als slimme gijzelnemers. Net zoals een hongerstaker iedereen in zijn macht houdt door niet te eten, zo gijzelen – of straffen – deze jongelui hun ouders en omgeving voor het een of ander. Door niet meer uit hun computerhoek te komen, of geen hap

door de keel te laten gaan.

“Ben je dan lief? Mijn voortdurende vraag is: Ben je ziek of gewoon een asshole?”

Ik denk heus wel dat dit soort mensen ziek kunnen worden, maar ze zijn als klootzak begonnen.” Bakker voorspelt dat zijn aanpak miljoenen ogen zal openen. En de jongens en meisjes zelf reageren opgelucht. Eindelijk iemand die hun agressieve, manipulerende ontevredenheid doorziet.

Doodeng werk

Keith kan er wakker van liggen. De

gedachte dat men ziel en zaligheid toont en dat dit later op de beeldbuis is terug te zien in het besef dat tallozen meekijken. Want de onorthodoxe *common-sense*-aanpak van Keith Bakker is erg leuk voor de kijkcijfers. Daarom is het doodeng werk. Bovendien weet Keith hoe onstabiel de publieke opinie is, hoe de pers werkt. Hoe alles zich plots tegen hem keren kan. Maar iemand moet het doen, televisie maken over mensen met problemen. Alsof je met hoge hakken op een dun koord flaneert.

“De Hells Angel in mij haat de koorbal die ook onder mijn schedel aanwezig is”

“Soms hoor ik van de deskundige wat ik zojuist spontaan gedaan heb. Bijvoorbeeld positief heretiketteren. What? Heretiketteren... I love that word!”

Bakker is niet alleen een deskundige die tijdens z'n werk toevallig wordt geregistreerd. Door zijn voormalig reilen en zeilen in de popmuziek weet hij alles van drama, spanning en hoe je een verhaal aan een groot publiek moet vertellen. “I know how to market it.”

Al hulpverlenend is Keith in zijn hart en nieren dus ook programmamaker. »

En dat levert inderdaad wel eens problemen op: “Dat is m’n grootste leed... een heel moeilijk punt voor mij.” Zo is het in het verleden weleens voorgekomen dat de kijker een kind heftig zag reageren op de wat hulpeloze vader, maar niet te horen kreeg dat hier sprake was van incest. Keith vertelt wel aan zowel de groep als aan de kijker dat er iets is, alleen niet precies wat. Logisch overigens dat de nazorg in zijn programma van levensbelang is.

Momenteel is het oogsttijd, nadat het een paar jaar geleden flink knetterde tussen Strix en Keith: “Na ‘*Van etter tot engel*’ wilde ik opstappen. Maar ik respecteer de rol en de ambitie van de producent. Tja, niks is saaier dan pure reality. Vanuit hun gezichtspunt snap ik dat ook wel. Nu, na vier jaar samenwerken, hebben we een modus gevonden en weten ze wanneer ze mij m’n gang moeten laten gaan tijdens de opnamen.”

Een modus vinden. Op het eerste gehoor bekt dat woord niet in de omgeving van Keith Bakker. Hij lijkt de

vleesgeworden tegenstelling. “Ik ga naar de kerk en rijd motor with Hells Angels. Als ik niet goed bezig ben, ben ik meteen slecht. Zet mij niet alleen in een kamer met niks te doen. Hoewel ik zoveel verschrikkelijks zie in m’n werk met ouders die hun kinderen totaal laten vallen, dat ik aan het eind van de dag genoeg heb aan m’n kat.”

Keith bestelt een broodje kaas en een cola. Drank heeft hij altijd vies gevonden, alleen de roes sprak hem zo aan. Begrijp het goed, hij wil beslist niet dood, er is nog zoveel werk aan de winkel, maar het einde zou voor hem ook geen ramp zijn. Alweer die vruchtbare, krachtige tegenstellingen die hem zo gaande houden. “Ik kan je een knal verkopen met m’n honkbalknuppel, maar draai keer op keer het einde van Forest Gump om lekker te kunnen huilen. De Hells Angel in mij haat de koorbal die ook onder mijn schedel aanwezig is. Ik ben een anarchist met een poloshirt aan. Veel heb ik geleerd in de gevangenis, op straat, maar ik ben ook ‘n upper-class Cunneticutfamilykid met

“Ze weten nu wanneer ze mij m’n gang moeten laten gaan tijdens de opnamen”

hersens. Ik hoop dat ik met die eigenschappen iets goeds voor anderen kan betekenen. Maar mensen vergissen zich als ze zeggen dat ik een held ben. Want het enige dat ik goed heb gedaan, is normaal gaan doen, nadat ik keihard op m’n bek ben gegaan.”

Zelfvernietigende kant

Zomaar intens genieten van normale dingen kan hij eigenlijk niet meer. Daarvoor heeft hij al teveel meegeemaakt. Hij moet nog vijftig worden, maar hij is al best wel moe. Is het de Heilige Wond zelf die tegelijkertijd zijn schat als zijn pijn herbergt? Net als in de oude sagen en mythen? Zoals bij Prometheus, Cuchulain, de visserkoning van Parcival. Hun wond bleek niet dodelijk, maar zal nooit meer helen. Als je het lef hebt in de wond te kijken, daar de diepte te aanschouwen, dan zul je je destructieve kant in het gelaat zien, maar ook de schoonheid ervan. Dan kun je je heilige wond transformeren. Dan zal je wond je leven lang je herinnering willen zijn aan je vermogen tot lijden en tot medelijden. Keith beaamt dat dit zijn spijker op de kop is. “De kern van die verslaving gaat nooit weg. Die moet je ook niet dood maken. Bovendien zijn de mensen die echt iets hebben veranderd in deze wereld allemaal lieden die een zelfvernietigende kant hebben. Die pijn hebben.”

Energie kun je dus blijikbaar zowel voor- als tegen jezelf gebruiken. Keith vertelt over het boek *Man’s Search for Meaning* van Victor Frankl. Daarin beschrijft de auteur zijn gevangenschap in een concentratiekamp en constateert dat overlevers het vaak halen omdat ze zicht hebben op hoe ze hun ervaringen later willen delen met de wereld. Opdat het anderen wel zal gaan. “Iedereen heeft wel wat, maar waar het uiteindelijk op neerkomt is de vraag: wat ga je ermee doen? Het lijkt misschien leuk dat ik op tv iemand van z’n verslaving afkrijg, maar ik noem dat pas succesvol als die persoon ook belasting gaat betalen. Want Nederland is als verzorgingsstaat een luilekkerland voor hulpbehoevenden en van die categorie heb je er heel veel.”

“Nederland is als verzorgingsstaat een luilekkerland voor hulpbehoevenden”

De mens is het wonderlijkste wezen op deze aardbol. Geen enkel ander levend creatuur is zo op z’n eigen vernietiging uit als wij mensen. Ooit een hert met volle vaart op een muur zien afstevemen? Keith blijft hierover zijn hoofd schudden. En als hulpverlener die zelf ook het leven ten volle tot zich heeft genomen, heeft hij recht van spreken. Nooit heeft hij zichzelf als patiënt gezien. Hij was bij zijn volle verstand toen hij spoot, snoof, dronk, overvallen pleegde en wat niet al. Willens en wetens vernietigen wij onszelf.

Why?

Keith haalt het voorbeeld aan van een vrouw die in een kroeg afstevent op een evident foute man. Zij weet precies wat ze doet en iedereen herkent dit gedrag. “Daarom werk ik liever niet meer met verslaafden van boven de 25. Want hoe langer iemand gebruikt, hoe slechter hij wordt. Gemeen, achterbaks. *I’ve been there.*”

Is zijn warme hart dan onherstelbaar beschadigd?

Nee, zijn vermogen tot mededogen is juist zijn valkuil. Maar: “Hoe langer ik leef, weg van die wereld van drugs, hoe meer vertrouwen ik krijg in de mens.” En niet alleen in onze soort. Er moet toch iets groters zijn dat ons allemaal bij elkaar houdt. Hij is niet voor niets christen geworden. Hoewel God dan toch een foutje heeft gemaakt bij het scheppen van de mens, toen hij er dat zelfvernietigende eigenschapje in propte. “Neem mij nou. Ik maak me razend over dat olielek en vervloek BP. Vervolgens pak ik m’n motor en ga bij dezelfde firma tanken.”

Vaderfiguur

Toch is er hoop. Dat zie je als je op Hawaï bent en die kilometers lange zwarte vulkanische as waarneemt waar weer plantjes groeien. Het lijkt Keiths eigen C.V. wel. Hij lacht erom.

Ook om eigen stomme fouten. Zo had ‘ie nooit zo ijdel in de LINDA moeten gaan staan. Het ging teveel over hemzelf en daar is echt niemand mee gediend. Zo langzamerhand gelooft Keith dat hij het beste werkt met jongens tussen de achttien en 25 jaar. Die begrijpt hij tenminste. En ze zien hem vaak als vaderfiguur. “In wat voor wereld leven wij dat een jonge *gamer* tegen mij zegt dat er maar twee plekken zijn waar hij zich veilig voelt: Bij het gamen en bij mij. Ik ben een hulpverlener!” Dat is natuurlijk niet helemaal waar, want Bakker *created a little gang and he is the gangster*. In de hoek van zijn kantoor staat een levensgroot beeld van Jozef met zijn zoon op de arm. Keiths’ eigen vader, met wie hij een zeer moeizame relatie had, was alcoholist. Tijdens hun allerlaatste gesprek verzocht de vader zijn zoon, die geen telefoonmuntjes meer had, hem onmiddellijk terug te bellen, want hij had iets zeer belangrijks te zeggen. Dat herhaalde hij tot twee keer toe. De zoon deed het niet: “*Because I was a junkie.*” Kort daarna

stierf zijn vader. En nu heeft Keith een brief uit Harlingen ontvangen van een 88-jarige vrouw die zijn vader in zijn jonge tijd goed gekend blijkt te hebben. Ze schrijft hem zoiets prachtings. Hij kan het nauwelijks vertellen. In 1946 was zijn vader dertien jaar oud en ging vaak op bezoek op een Duits schip dat in de haven van Harlingen aan de ketting lag. Om de bemanning op te vrolijken. Als Harlingen dan mopperde, antwoordde de dertienjarige: “Het zijn geen moffen, het zijn mensen.” De zoon straalt ervan.

Troostende tv

Hij vraagt zich af of het zinvol en heilzaam zijn zou als hij met een camera op zoek zou gaan naar zijn vader. Naar de man die hij vroeger als een trouw, jong hondje zo smartelijk achterna liep, die van zich afschopte en die nu postuum alsnog door zijn zoon gezien wil worden. Wat zal dat herkennende en troostende tv zijn. Keith Bakker. Nooit eerder een man ontmoet wiens biografie zo’n zegen voor zijn naasten is. ■